

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н.КАРАЗИНА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан радіофізичного факультету

С.М.Шульга

“ ____ ” _____ 2012 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни **"Мікрохвильова та терагерцова радіофізика"**

для напрямку підготовки **8.070201 – "Прикладна фізика"**

Радіофізичний факультет

Кафедра фізики НВЧ

1. Нормативні дані з дисципліни

Семестр		Характеристика дисципліни		
Кількість годин		Цикл		
Кількість залікових кредитів (ECTS)		Загальноосвітніх		
Аудиторних занять	Лк	Пз	Лб	Форма навчання: денна
	18		24	
Самостійна робота	48			
Форма контролю	мод. залік			Курс: 5
Курсовий проект				Семестр: 9 Дисципліна вивчається з 2010р.

Робоча програма розроблена на підставі освітньо-професійної програми вищої освіти за професійним спрямуванням - "Прикладна фізика" Київ, 2009

Програму склав професор кафедри фізики надвисоких частот,
докт. фіз.-мат. наук О.О.Шматько

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізики НВЧ " ____ " __05____ 2012р.
(Протокол № _____)

Зав.кафедрою фізики НВЧ _____

доц. А.О.Звягінцев

програма схвалена радою (методичною комісією) радіофізичного факультету.
Протокол № _____ від _____ 2012р.

Голова Ради (методичної комісії) _____ проф. Черногор Л.Ф.

4. Структура залікових кредитів.

4.1. Розподіл обсягу змістових модулів за видами занять.

4.1.1. Осінній семестр.

Залік кред	Змістов. Мод.	Назва та зміст змістового модуля	Розподіл часу за видами занять					
			Лк	Лб	Пз	Срс		Кз
						7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	1	<u>Вступ. Освоєння мікрохвильового та терагерцового діапазонів електромагнітних хвиль.</u> 1. Масштабне моделювання і виникаючі технологічні проблеми переходу від мікрохвильового до мм і субмм діапазонів. 2. Нові явища в терагерцовому діапазоні хвиль. Від'ємний показник заломлення. 3. Класифікація середовищ та їх матеріальні параметри. Праві та ліві середовища. Метаматеріали. Модель Друде діелектричної проникності середовищ.	2			2		
II		<u>Основні рівняння і методи розв'язання задач в мікрохвильовому та терагерцовому діапазонах</u> 1. Основні рівняння поширення хвиль та їхні різні представлення. Скалярний і векторний потенціал. Потенціал Герца – електричний і магнітний. 2. Постановка задачі поширення хвиль в мікрохвильових та пристроях. Граничні умови, умови Мейкснера, умови випромінювання, принцип граничного поглинання. 3. Різні поля і сигнали. Плоска хвиля, неоднорідна плоска хвиля, монохроматична хвиля, імпульсні сигнали і хвильові пучки. 4. Строгі і наближені методи розв'язання задач.			4			6
		Контрольні питання						10-15
III	1	<u>Відкриті системи мікрохвильового та терагерцового діапазонів</u> 1. Задача знаходження власних значень та власних функцій плазмон-поляритонних хвиль на межі двох середовищ. 2. Дисперсійне рівняння та його властивості. Аналіз рішення дисперсійного рівняння. 3. Діелектричний плоскопаралельний хвилевод. Класифікація типів хвиль.	2	2		16	5	
		1. Відкриті резонатори та їх властивості 2. Двошаровий резонатор з метаматеріалу. 3. Дисперсійне рівняння у випадку E- та H-коливаль. Аналіз рішень.	2	2		6	5	
		Контрольні питання						10-15
	2	<u>Лінії передачі мм і субмм хвиль</u> 1. Лінії передачі КВЧ та субтерагерцового діапазону. 2. Розв'язання задачі на власні числа та власні функції для H- та E-хвиль у планарному діелектричному хвилеводі.						

IV		3. Дисперсійні рівняння та їх аналіз. 4. Екранована лінія передачі з метаматеріалу. Отримання розв'язку рівняння Гельмгольца та його аналіз. 5. Розв'язанні задачі на власні частоти для періодичного хвилеводу з двох діелектричних шарів. Дисперсійне рівняння. 6. Порівняльний аналіз різних ліній передачі. Хвилеводні, дзеркальні, поверхневі, квазіоптичні.	3	6		12		
V	2	<u>Розсіювання полів електронних пучків на межі двох середовищ, тенденції розвитку та освоєння нових діапазонів.</u> 1. Власне поле електронного потоку, модульованої високою частотою. 2. Збудження модульованим потоком поверхневих плазмон-поляритонних хвиль на межі розподілу двох середовищ з метаматеріалу. 3. Дифракційне, перехідне і черенковське випромінювання та його використання для приладів мікрохвильового та терагерцового діапазонів. 4. Тенденції розвитку приладів та пристроїв мікрохвильового та терагерцового діапазонів на сучасному етапі.		3	8			12
		Контрольні питання						10-15
Всього за семестр			18	24		48		

4.2. Лабораторні роботи та практичні заняття.

4.2.1. Осінній семестр.

№ Зміст Мод.	Тема занять	Обсяг год.	Рейт. Оцінки або вагов. коєф.	Літер. джерела
1	Резонансні частоти відкритого резонатора. Добротність відкритого резонатора	2	10-15	
1	Експериментальне дослідження та розрахунок спектру ВР	4	10-15	
2	Дослідження амплітудного розподілу поля в двох дзеркальному відкритому резонаторі	6	10-15	
2	Вивчення спектральних характеристик напівсферичного відкритого резонатора	6	10-15	
2	Перетворення поверхневих хвиль діелектричного хвилеводу в об'ємні (моделювання дифракційного випромінювання)	6	10-15	

	Загальна кількість	24	50-75	

4.3. Самостійна робота студента

4.3.1 Осінній семестр

№ зміст. модулю	Вид самостійної роботи	обсяг, год	семестр	літер. джер.
1,2	Вивчення конспекту лекцій	24	9	1,8
1,2	Підготовка до лабораторних робіт	12	9	1-2,4-8
1,2	Підготовка до тестування	4	9	1-8
1,2	Вивчення науково-технічної літератури	8	9	4-8
	Загальна кількість	48		

4.4. Рейтингова оцінка за дисципліною.

4.4.1. Осінній семестр.

Вид занять/контрольний захід										
Рейтингова оцінка	Тест №1	Тест №1	Тест №1	КГ	Тест №1	Тест №1	Тест №1	КГ	Підс.тест	Рейтинг оцінка
Min/max	10-15	10-15	10-15	30-45	10-15	10-15	10-15	30-45	10-15	60-100

СЕМІНАРСЬКІ ЗАННЯТТЯ

1. Розсіювання плоскої електромагнітної хвилі довільної поляризації анізотропним напівпростором.
2. Відбиття хвильового пучка ізотропним й анізотропним шаром.
3. Розв'язання задачі збудження електронним потоком планарного хвилеводу з ґратами.
4. Розподілений СВЧ модулятор з об'ємним і відкритим резонатором.
5. Властивості поліномів Гауса-Ерміта.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. А.А.Вертий, А.А.Шматько. Квазиоптические резонаторы мм диапазона волн. Часть 1. Теоретический анализ. Изд-во ХГУ, 1990. – 60 с.
2. А.А.Вертий, А.А.Шматько. Квазиоптические резонаторы мм диапазона волн. Часть 2. Экспериментальные методы. Изд-во ХГУ, 1990. – 64 с.
3. А.А. Шматько. Электронно-волновые системы миллиметрового диапазона. Т.1. –Х: 2008. -464 с.

Література

1. А.Ярив. Введение в оптическую электронику. Изд-во «Высшая школа», 1983. – 898 с.
2. А.Ярив, П.Юх. Оптические волні в кристалах. Мир, 1987. -616 с.

3. А.В.Гончарский, В.В.Попов, В.В.Степанов. Введение в компьютерную оптику. Изд-во МГУ. Учебное пособие, 1991. – 312 с.
4. Д.Маркузе. Оптические волноводы. М.: «Мир», 1974. – 576 с.
5. О.О. Шматько. Електронні прилади надвисоких частот. Навчальний посібник. . –Х: 2006. –328 с.
6. А.А. Шматько. Электронно-волновые системы миллиметрового диапазона. –Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2008. – 464 с. (монографія)
7. Б.З.Каценеленбаум. Высокочастотная электродинамика. М.: «Наука», 1966. – 364 с.
8. О.Н.Литвиненко. Основы радиооптики. К.: «Техніка», 1974. – 280 с.
9. Техника субмм волн. Под ред. Р.А.Валитова. М.: «Сов. радио», 1969. – 315 с.
10. Л.А.Вайнштейн. Открытые резонаторы и открытые волноводы. М.: «Сов. радио», 1966. – 280 с.
11. Н.Г.Басов, О.Н.Крохин, Ю.М.Попов. Генерация, усиление и индикация инфракрасного и оптического излучений с помощью квантовых систем.// УФН, 1060. Т.72. Вып. 2.